

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ท่ามกลางภาวะสังคมในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเจริญทางด้านวัตถุ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทและหยิบยื่นให้อย่างเต็มที่ ทำให้ความลึกลับความอ่านของผู้คนในสังคมมุสลิมแปรเปลี่ยนไป ต่างคนต่างยึดติดอยู่แค่เพียงความสนุกและความสุขอันฉาบฉวยในโลกคุณชาอันชั่วคราวเท่านั้น เนื่องจากไม่มีพื้นฐานทางอะกีดะฮ์ หรือความอ่อนแอของอะกีดะฮ์ ในขณะที่มองคุณค่าของการศรัทธาเป็นเพียงเรื่องไร้สาระ ยึดเอาอารมณ์ใฝ่ต่ำมาเป็นเกณฑ์กำหนดชีวิต จึงไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าจิตใจของมนุษย์ในยุคนี้ล้วนเต็มไปด้วยความเครียดจากปัญหาต่าง ๆ ที่รุมเร้าจิตใจไว้ซึ่งที่ยึดเหนี่ยวโดยหาทางออกไม่ได้ ต่างกับสมัยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่บรรลุถึงความสุขอย่างแท้จริง เพราะพวกเขาเหล่านั้นมีหลักการศรัทธาที่ถูกต้อง ตามหลักการศรัทธาของอิสลามที่เป็นศาสนาแรกของโลกที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงประทานให้แก่มนุษยชาติทุกยุคทุกสมัย และเป็นศาสนาเดียวที่อัลลอฮ์ ﷻ ให้การยอมรับ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า :

﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ
الْحِسَابِ ﴾

(آل عمران : 19)

ความว่า : “แท้จริงศาสนา ณ อัลลอฮ์นั้นคือ อัลอิสลาม และบรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์มิได้ขัดแย้งกัน นอกจากหลังจากที่ได้มีความรู้มายังพวกเขาเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากความอิจฉาริษยาระหว่างพวกเขาเอง และผู้ใดปฏิเสธศรัทธาต่ออายะฮ์ต่าง ๆ ของอัลลอฮ์แล้วไซ้ร้แน่นอนอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรวดเร็วในการชำระ”

(อาลิอุมรอน:19)

ในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มีอัลกุรอาน ซึ่งเป็นถ้อยคำของผู้อภิบาลโลกทั้งหลายที่ได้ประทานลงมาเป็นธรรมนูญแห่งการดำเนินชีวิต เพื่อปลดปล่อยมวลมนุษยชาติออกจากความมืดมนทั้งหลายผู้แสวงสว่าง เป็นการชี้แนะพวกเขาสู่ความถูกต้องและสู่หนทางอันเที่ยงแท้โดยเฉพาะเรื่องหลักการศรัทธาซึ่งเป็นหลักการแก่นของมุสลิม

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า :

﴿الرَّ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾

(إبراهيم : 1)

ความว่า : “อะลิฟ ลาม รออ. คัมภีร์ที่เราได้ประทานลงมาแก่เจ้าเพื่อให้เจ้านำมนุษย์ออกจากความมืดมนทั้งหลายสู่ความสว่าง ด้วยอนุมัติของพระเจ้าของพวกเขาสู่ทางของพระเจ้าผู้เคทานุภาพผู้ทรงได้รับการสรรเสริญ”

(อิบรอฮีม : 1)

อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตลอดระยะเวลา 13 ปีที่นครมักกะฮ์ ก่อนที่ท่านได้อพยพลี้ภัยจากเมืองอะบิดะฮ์ โดยไม่ได้หันเหออกจากประเด็นนี้เลยก็เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการเป็นมุสลิมที่ถูกต้อง ทั้งยังเป็นหัวใจหลักในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งมุสลิมนั้น คือ ผู้ที่ยึดถืออิสลามเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต นอบน้อมถ่อมตน ขอมจ่านต่อคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ที่รักความสันติและความสงบสุข ดังนั้นมุสลิมจะต้องพัฒนาพร้อมทั้งสร้างความสงบสุขให้กับตนเองและสังคมบนพื้นฐานของอะบิดะฮ์อิสลาม จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ได้ให้ความสำคัญอย่างที่สุดในการวางรากฐานของอะบิดะฮ์ที่ได้ดำรงอยู่ภายในระยะเวลา 23 ปี ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ได้ยึดถืออย่างเหนียวแน่นบนรากฐานอันมั่นคงทำให้มั่นคงอยู่ในจิตใจของบรรดาเหล่าเศาะหาบะฮ์ ﷺ ตลอดไป การศรัทธาในหลักการดังกล่าวถูกถ่ายทอดมาซึ่งสังคมต่อมาหลังจากรุ่นเหล่านั้นในสภาพของอะบิดะฮ์อิสลามที่แท้จริง และสามารถรักษาความถูกต้องจนถึงปัจจุบันตลอดจนในอนาคต ดังคำยืนยันของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ได้กล่าวไว้ว่า :

((لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ كَذَّبَهُمْ وَلَا مَنْ خَدَّلَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ))

(رواه البخاري، 1987: 451/13)

ความว่า : “กลุ่มหนึ่งของประชาชาติของฉันจะคงปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์ (อย่างเคร่งครัด) ซึ่งกลุ่มที่ไม่ศรัทธาต่อพวกเขา หรือกลุ่มที่ต่อสู้กับพวกเขา จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อพวกเขาเลย ตราบจน

คำบัญชาของอัลลอฮ์ (วันกียามะฮ์) จะทรงมีมา ขณะที่พวกเขาอยู่ใน
ภาวะเช่นนั้น”

(บันทึกโดย al-Bukhārī, 1987 :13/451)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เน้นย้ำในเรื่องอะกีดะฮ์เป็นพิเศษเช่นเดียวกันกับเหล่าบรรดา
เศาะหาบะฮ์⁽¹⁾ ตลอดจนอุละมาฮ์สะลัฟ⁽²⁾ และเคาะลัฟ⁽³⁾ โดยไม่ได้ลดละภารกิจของการเรียกร้องไปสู่
อะกีดะฮ์ที่ถูกต้อง เริ่มจากการสร้างสังคมมุสลิมในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านจริยธรรม คุณธรรม
ศีลธรรม อิบาเดฮ์ เศรษฐกิจ จนกระทั่งการจัดระบบการเมืองและการปกครอง ทั้งหมดนั้นล้วนวาง
อยู่บนรากฐานอะกีดะฮ์อิสลาม

อิสลามเป็นศาสนาสำหรับมนุษยชาติทุกยุคทุกสมัย โดยมีศาสนทูตของอัลลอฮ์
ﷺ ตั้งแต่ท่านแรกจนกระทั่งท่านสุดท้าย ต่างก็ได้เชิญชวนผู้คนในยุคของแต่ละท่านไปสู่อะกีดะฮ์
อิสลาม นั่นก็คือสัจธรรมที่แท้จริง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า :

﴿ وَلَقَدْ بَعَّضْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ
فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴾

(النحل : 36)

ความว่า : “และโดยแน่นอน เราได้ส่งเราะสุลมาในทุกประชาชาติ (โดย
บัญชาว่า) พวกท่านจงเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ และจงหลีกเลี่ยงให้ห่างจาก
พวกเจว็ด ดังนั้นในหมู่พวกเรามีผู้ที่อัลลอฮ์ทรงชี้แนะทางให้ และมีผู้ที่

(1) เศาะหาบะฮ์ คือ ผู้ที่พบเห็นท่านนบี ﷺ ด้วยความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อท่านและเสียชีวิตในฐานะเป็นมุสลิม ส่วนผู้ที่ได้เห็น และ
พบท่านแต่ไม่ศรัทธา ผู้นั้นมิใช่เป็นเศาะหาบะฮ์ เช่น อับดุลลิบหรือผู้ที่พบเห็นท่าน แต่เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่นหรือคริสต์ เขา
เหล่านั้นมิใช่เป็นเศาะหาบะฮ์ ส่วนผู้ที่เข้ารับอิสลามหลังจากท่านนบี ﷺ เสียชีวิตผู้นั้นก็มิใช่เป็นเศาะหาบะฮ์เช่นกัน ส่วนญินที่
ศรัทธาต่อท่านนบี ﷺ และปฏิบัติสิ่งที่ศาสนากำหนด ผู้นั้นย่อมเป็นเศาะหาบะฮ์ด้วยเช่นกัน เพราะญินนั้นมิใช่กลุ่มที่ศรัทธาและภักดี
ต่ออัลลอฮ์ ﷻ และกลุ่มที่ทรยศและไม่ศรัทธาต่อพระองค์ (al-Asqalānī, 1989: 7/ 5)

(2) อุละมาฮ์สะลัฟ หมายถึง บรรดานักปราชญ์ที่ยึดมั่นตามแนวคิดของกัลยาณชนมุสลิมที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาสามศตวรรษแรกของ
อิสลามใน การอธิบายอายะฮ์และหะดีษศิฟาค(คุณลักษณะของอัลลอฮ์)โดยไม่มีการตีความและไม่นำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ถูก
สร้างพร้อมกับตัดความพยายามที่จะรู้ถึงภาวะที่แท้จริงของคุณลักษณะของอัลลอฮ์

(3) อุละมาฮ์เคาะลัฟ หมายถึง บรรดานักปราชญ์ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงหลังสามศตวรรษแรกของอิสลามมีการตีความอายะฮ์และหะดีษ
ศิฟาคที่มีความหมายเป็นนัยนั้นให้เหมาะสมกับคุณลักษณะอันสูงส่งของอัลลอฮ์ ﷻ

การหลงผิดคู่ควรแก่เขา ฉะนั้นพวกเจ้าจงตระเวนไปในแผ่นดิน แล้วจง
ดูว่าบ้านปลายของผู้ปฏิเสธนั้นเป็นเช่นใด”

(อินนะหุลุ :36)

การศรัทธาหรืออะกีดะฮฺ จึงเป็นหลักที่สำคัญยิ่งของอิสลาม ทั้งยังเป็นรากฐานของ
รูกุนอีมานและรูกุนอิสลามอีกด้วย เพราะการปฏิญาณตนด้วยคำกล่าว **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** (ลา อิลา
ฮะอิลลัลลอฮฺ) คือ ส่วนแรกของการปฏิญาณตน เป็นการประกาศศรัทธาในความเป็นเอกะ
ของอัลลอฮฺ **ﷻ** ที่คู่ควรเคารพสักการะอย่างแท้จริง ส่วนที่สอง คือ การปฏิญาณตนด้วยคำกล่าว **مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ**
(มุฮัมมัดคุนเราะฮ์สุลุลลอฮฺ) เป็นการประกาศศรัทธาในการเป็นศาสนทูตของท่านนบีมุฮัม
มัด **ﷺ** ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน ผู้ที่มีความศรัทธานั้นหัวใจของเขาได้สัมผัสกับคำ
ปฏิญาณตนทั้งสองนี้ไว้อย่างมั่นคง หลักการอื่น ๆ ของอิสลามและหลักการศรัทธาต่าง ๆ ล้วนมี
ความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับคำปฏิญาณตนนี้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสักการะต่ออัลลอฮฺ **ﷻ**

ดังนั้น คำประกาศแห่งความเชื่อมั่นศรัทธานี้ ได้กำหนดพื้นฐานของระบบการ
ดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์แบบ และได้ถ่ายทอดความศรัทธานั้นออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติอันเป็น
วิถีการดำเนินชีวิตที่ไม่อาจบังเกิดขึ้นมาได้โดยปราศจากพื้นฐานของความศรัทธาที่มั่นคง ยอมรับใน
พระเจ้าองค์เดียว ซึ่งเป็นธรรมชาติที่อยู่ ณ จิตสำนึกของมนุษย์ทุกคน

ในเมื่อฟิฏเราะฮฺ (สัญชาตญาณ) ในทัศนะอิสลาม หมายถึง การยอมรับและการให้
ความเป็นหนึ่งเดียวแด่อัลลอฮฺ **ﷻ** ดังนั้นชีวิตทั้งหมดของมนุษย์จะต้องมอบแด่อัลลอฮฺ **ﷻ** เพียง
องค์เดียว การดำรงชีวิตนั้นก็ต้องมีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยอะกีดะฮฺ ซึ่งฝังลึกอยู่ในใจของมนุษย์
พร้อมปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยถือว่าภาระหน้าที่การงานทั้งปวงจำเป็นต้องปฏิบัติกัน
เป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำลงไปด้วยความรับผิดชอบและเต็มกำลังสูงสุดความสามารถ มิใช่กระทำลง
ไปเพียงเพราะอยากให้ผู้อื่นเห็นและนิยมชมชอบ หลักการอิสลามมนุษย์นั้นจะไม่สามารถมองเห็น
พระเจ้าเป็นเจ้าได้ แต่ในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ในทุกย่างก้าวของการ
ดำเนินชีวิตไม่ว่า ณ สถานที่แห่งใดก็ตาม อัลลอฮฺ **ﷻ** ทรงรู้ ทรงเห็น การกระทำนั้น ๆ ทุกประการ
ดังที่ประวัติศาสตร์ได้จารึกไว้จากการประกาศอิสลามของบรรดาชาวอาหรับ ณ นครมักกะฮฺได้
ศรัทธาต่ออะกีดะฮฺอิสลามด้วยความเข้าใจ โดยมีได้มีการใช้อาวุธบังคับแต่ประการใด แต่เนื่องจาก
พวกเขาได้เล็งเห็นความสำคัญของหลักการอิสลาม ที่ได้ประกาศให้มวลมนุษย์ได้ระดมหรือมอบทั้ง
กำลังกายและสติปัญญา รวมถึงแรงศรัทธาและกำลังจิตอันบริสุทธิ์ที่ได้ยึดติดอยู่ในแนวทางของ
อัลลอฮฺ **ﷻ** เพียงผู้เดียว ไม่ยึดมั่นในวัตถุหรือหลงใหลอยู่กับความต้องการทางโลกแต่ฝ่ายเดียว ซึ่ง
เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ในการกระตุ้นต่อการทำความดีละเว้นความชั่วของมนุษย์ในโลกดุนยานี้

บรรดาความดีงามต่าง ๆ ที่เคยปรากฏหรือจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ คงจะไม่มีใครกล้ามายอมรับว่าสิ่งเหล่านั้นได้หวนกลับมาอีกครั้งหนึ่งอย่างประจักษ์ชัด ซึ่งพอที่จะนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมมุสลิมในยุคปัจจุบันที่กำลังเผชิญมรสุมเร้ากับปัญหาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความเชื่อที่มีการเชื่ออย่างมง่ายและการตั้งภาคี (ชirik) โดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ ซึ่งต้องการความเชื่อที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความรู้สึกดั้งเดิม ในด้านจริยธรรมก็มีการนินทา ใส่ร้ายป้ายสีซึ่งกันและกันโดยไม่เกรงกลัวต่อการกระทำที่เป็นบาปใหญ่ ด้านสถาบันครอบครัววันนั้นก็ยิ่งเลวร้ายขึ้นทุกที เช่น มีการทำแท้ง การคุมกำเนิด การทำหมัน เป็นต้น ด้านปัจจัยยังชีพก็ไม่มีการศรัทธาต่อการกำหนดคริสกี (เครื่องยังชีพ) ของอัลลอฮฺ ﷻ ทางด้านสังคมที่เต็มไปด้วยการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตัวเองโดยไม่สำนึกว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงรู้และทรงเห็น ส่วนทางด้านเศรษฐกิจที่เต็มไปด้วยการฉ้อโกง หลอกลวง โดยไม่คำนึงถึงโทษทัณฑ์ที่จะตามมา ทั้งหมดที่กล่าวมานี้อะกิละฮฺอิสลามจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น อะกิละฮฺอิสลามซึ่งเป็นหัวข้อของงานวิจัยชิ้นนี้มีความสำคัญยิ่ง ถ้าหากเราได้ทบทวนอายะฮฺอัลกุรอานอย่างถี่ถ้วนจะเห็นได้ว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงอะกิละฮฺอิสลามที่เกี่ยวกับเรื่องการศรัทธาหรือเตอฮิดไว้ในทุก ๆ สุเราะฮฺ โดยเฉพาะสุเราะฮฺมัคกียะฮฺด้วยการใช้วิธีการและรูปแบบการเสนอที่หลากหลายกัน แต่ในความหลากหลายของการนำเสนอนั้นก็มิใช่สุเราะฮฺหนึ่งที่ค่อนข้างมีเนื้อหาครอบคลุมถึงเรื่องหลักการศรัทธา คือ สุเราะฮฺอัลฟุรกอน ซึ่งเป็นสุเราะฮฺมัคกียะฮฺที่เนื้อหาครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ในเรื่องของอะกิละฮฺที่อยู่ในสุเราะฮฺเดียวกัน เช่น การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ การศรัทธาต่อบรรดา มลาอิกะฮฺ การศรัทธาต่อคัมภีร์ทั้งหลาย การศรัทธาต่อบรรดาเราะซูล การศรัทธาต่อวัน อาคิเราะฮฺ การศรัทธาต่อการกำหนดสภาวะ การวะลาอ์ (การเป็นมิตร) และบะรออ์ (การเป็นศัตรู) คุรอฟาต(ความเชื่อที่มง่าย) และชirik การศึกษาวิเคราะห์อะกิละฮฺอิสลามในสุเราะฮฺอัลฟุรกอนเท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามความสามารถยังไม่พบมีการวิจัยเรื่องอะกิละฮฺอิสลามในสุเราะฮฺอัลฟุรกอนเหมือนของผู้วิจัย

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจเลือกสุเราะฮฺอัลฟุรกอนมาศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับอะกิละฮฺอิสลามที่มีอยู่ในสุเราะฮฺนี้ให้กระจ่าง และเป็นแนวทางในการยึดมั่นพร้อมทั้งนำหลักการอะกิละฮฺไปปฏิบัติอย่างถูกต้องต่อไป

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกุรอาน

จากการศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลาม พบว่าในอัลกุรอานของอัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึงเรื่องการศรัทธาและเตาฮีดไว้เป็นหลักสำคัญ ซึ่งถูกกล่าวอยู่ทั่วไปในคัมภีร์อัลกุรอานเกือบทุกอายะฮ์ โดยสรุปเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. อายะฮ์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลามในเรื่องหลักการศรัทธา

1.1 อายะฮ์อัลกุรอานที่รวบรวมหลักการศรัทธาทั้งหมด ยกเว้นการศรัทธาต่อการกำหนดสภาวะ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า :

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا...﴾

(البقرة : 177)

ความว่า : “หาใช่คุณธรรมไม่ การที่พวกเจ้าผินหน้าของพวกเจ้าไปทางทิศตะวันออกและตะวันตก แต่หาใช่คุณธรรมนั้นคือผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ วันอาคิเราะฮ์ ศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์ ต่อบรรดาคัมภีร์ และนบีทั้งหลาย และบริจาคทรัพย์ ทั้ง ๆ ที่มีความรักในทรัพย์นั้น แก่บรรดาญาติที่สนิท และบรรดาเด็กกำพร้า และแก่บรรดาผู้ยากจนและผู้ที่อยู่ในการเดินทาง และบรรดาผู้ที่มาขอและบริจาคในการไถ่ทาส และเขาได้ดำรงไว้ซึ่งการละหมาด และชำระซากาตและ(คุณธรรมนั้น) คือบรรดาผู้ที่รักษาสัญญาของพวกเขาโดยครบถ้วน เมื่อพวกเขาได้สัญญาไว้...”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 177)

อายะฮ์ข้างต้นได้กล่าวถึงชนิดของความคิด ซึ่งส่วนหนึ่งของความคิด คือ การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ วันอาคิเราะฮ์ บรรดามลาอิกะฮ์ คัมภีร์ต่าง ๆ และบรรดานบี ทั้งหมดนั้นล้วนเป็นรูกุน

หลักของการยึดมั่นในอิสลาม อัลบะรูสะวียี⁽¹⁾ (al-Barūsawī, 2003 :1/285) ได้กล่าวว่า “การศรัทธาต่อหลักการทั้งห้าที่กล่าวถึงในอายะฮ์ คือ รากฐานของศาสนาและเป็นหลักของการยึดมั่น”

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ مَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ ۗ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴾

(البقرة : 285)

ความว่า : “เราะฮ์สูลันัน (นบีมุฮัมมัด) ได้ศรัทธาต่อสิ่งที่ได้ถูกประทานลงมาแก่เขาจากพระเจ้าของเขา และมุอ์มินทั้งหลายก็ศรัทธาด้วย ทุกคนศรัทธาต่ออัลลอฮ์และมลาอิกะฮ์ของพระองค์ และบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ และบรรดาเราะฮ์สูลของพระองค์ (พวกเขา กล่าวว่า) เราจะไม่แยกระหว่างท่านหนึ่งท่านใดจากบรรดาเราะฮ์สูลของพระองค์ และพวกเขาได้กล่าวว่า เราได้ยินแล้ว และได้ปฏิบัติตามแล้ว การอภัยโทษจากพระองค์เท่านั้นที่พวกเราปรารถนา โอ้พระเจ้าของเรา! พระองค์นั่นคือ การกลับไป”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ฮ์ : 285)

อัลญะซาอีย์ยี⁽²⁾ (al-Jazā'iri, 1998 :1/281) ได้กล่าวว่า “อายะฮ์ข้างต้นได้กล่าวถึงการยอมรับของบรรดาเราะฮ์สูลและศรัทธาชนทั้งหลายต่อหลักการศรัทธาซึ่งประกอบไปด้วย การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ บรรดามลาอิกะฮ์ คัมภีร์ต่าง ๆ และบรรดาเราะฮ์สูล โดยไม่แยกระหว่างพวกเขาเหล่านั้น ซึ่งผู้ใดก็ตามที่ศรัทธาต่อเราะฮ์สูลท่านใดท่านหนึ่ง และปฏิเสธเราะฮ์สูลท่านอื่นถือว่าเป็นกุฟร”

พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُولِهِ ۗ وَالَّذِي أَلَّذَى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ

(1) อัลบะรูสะวียี ชื่อเต็มว่า อิสมาอิล หักกีซ เป็น มุสญาอะฟา อัลอิสลามบุลกี อัลหะนะฟียี เกิด ณ กรุงฮัยดุส อาศัยในเมืองกิญาเนญ์นิยะฮ์ เป็นนักปราชญ์สาขาคัฟิร มีผลงานด้านตำราหลายเล่ม เช่น รุหุลบะยานฟีตีฟสิรอัลกุรอาน อรรถาธิบายอัลอะลอะฮ์เศาะฮียะฮ์ชีวัตที่กรุงบะรูสะฮ์ (al-Zirikli, 1992 :1 / 313)

(2) อัลญะซาอีย์ยี มีชื่อว่า อิบน์กัร ญาบิร เป็นนักบรรยายธรรมประจำอยู่ในมัสญิดนะบะวียี ณ นครมะดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿

(النساء : 136)

ความว่า : “ ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และเราะสูลของพระองค์เถิด และคัมภีร์ที่พระองค์ได้ทรงประทานลงมาแก่เราะสูลของพระองค์และคัมภีร์ที่พระองค์ได้ทรงประทานลงมาก่อนนั้น และผู้ใดปฏิเสธศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และมลาอิกะฮ์ของพระองค์ และบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ และบรรดาเราะสูลของพระองค์ และวันอากิเราะฮ์แล้วไซ้ไร แน่แน่นอนเขาก็ได้หลงทางไปแล้วอย่างไกล ”

(อันนิสาฮ์ :136)

อายะฮ์ข้างต้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำชับต่อบรรดาผู้ศรัทธาให้เข้าอยู่ในกรอบของอิมาน อิบนุ กะษีร⁽¹⁾ (Ibn Kathir, 1993 :1/563) ได้กล่าวว่า “อัลลอฮ์ ﷻ ได้บัญชาแก่บ่าวผู้ศรัทธาให้อยู่ในขอบเขตและแขนงต่าง ๆ ของหลักการศรัทธา ซึ่งในอายะฮ์นี้เป็นเพียงแต่การกล่าวถึงหลักสำคัญ ๆ เพื่อเป็นการเปิดประตูในการนำไปสู่ความสมบูรณ์ ยั่งยืนและต่อเนื่องของการศรัทธา”

1.2 อายะฮ์อัลกุรอานเกี่ยวข้องกับการศรัทธาต่อการกำหนดสถานะที่บ่งบอกถึงการสร้างทุก ๆ สิ่งนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดมันให้เป็นไปตามกฏสถานะ ดังอายะฮ์อัลกุรอานที่ว่า :

﴿ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ﴿

(الفرقان : 2)

ความว่า : “ สำหรับพระองค์เป็นผู้ครอบครองบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และพระองค์จะไม่ตั้งผู้ใดเป็นพระบุตร และสำหรับพระองค์นั้น ไม่มีหุ้นส่วนร่วมกับพระองค์ในการครองอำนาจ และพระองค์ทรงบังเกิด

(1) อิบนุ กะษีร มีชื่อเต็มว่า อิศมาอิล บิน อุมร์ บิน กะษีร บิน คัร็อ อัลกูเราะซีย์ อัลดิมชกีย์ อนุลฟีดาอ์ เป็นนักท่องจำอัลกุรอาน นักประวัติศาสตร์ นักอรรถาธิบายอัลกุรอานและเป็นปราชญ์ที่เชี่ยวชาญในด้านภาษาอาหรับ ศาสตร์ที่เกี่ยวกับหะดีษและอัลกุรอาน เกิดในปีศ.ศ.ที่701 ในเมืองดามัสกัส ประเทศซีเรีย เป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ตั้งแต่ยังเยาว์วัยและได้เขียนตำราเอาไว้มากมาย เสียชีวิตในปี ศ.ศ. ที่774 ที่เมืองดามัสกัสเช่นกัน (Ibn Kathir ,1966: 14/31 ; al-Dawudi,1983 : 1/112-113)

ทุกสิ่ง แล้วทรงกำหนดมันให้เป็นไปตามกฎสภาวะ”

(อัลฟุรกอน :2)

อายะฮ์ข้างต้นได้พูดถึงกฎสภาวะที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดไว้ ซึ่งอัลบะฆะวะวีย์⁽¹⁾ (al-Banqawī,1993 : 6/71) ตามทัศนะที่สองในการตีฟีร (อรรถาธิบาย) อายะฮ์นี้ได้อธิบายว่า “อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอาณัติ (อายุขัย) และริซกี (เครื่องยังชีพ) ซึ่งกฎสภาวะทั้งหมดดำเนินไปตามครรลองที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้วางไว้”

ในอีกอายะฮ์หนึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾

(القمر : 49)

ความว่า : “แท้จริงทุก ๆ สิ่งนั้นเราสร้างมันตามสัดส่วน”

(อัลเกาะมัร : 49)

อิบน์ กะษีร (Ibn Kathīr,1993 :4/269) ได้กล่าวว่า “บรรดาอิมามของอะฮ์ลิสสุนนะฮ์ ได้ยึดอายะฮ์นี้เป็นหลักฐานในการยืนยันกฎสภาวะของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่เมื่อสรรพสิ่งทุกอย่างที่ถูกสร้าง โดยพระองค์ผู้ทรงรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างก่อนที่สิ่งเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นมาและสิ่งเหล่านั้นอัลลอฮ์ ﷻ ก็ได้ทรงบันทึกมันไว้”

2.อายะฮ์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับอะกิเดอะฮ์อิสลามในหลักเตาฮีด (ความเป็นหนึ่งเดียวของอัลลอฮ์ ﷻ)

2.1 การเป็นพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกของอัลลอฮ์ ﷻ และการเคารพภักดีต่อพระองค์เพียงผู้เดียวด้วยการประกอบอิบาดะฮ์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴾

(المزمل : 9)

ความว่า : “ พระเจ้าแห่งทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่คู่ควรเคารพภักดีโดยเที่ยงแท้) นอกจากพระองค์ ดังนั้นจงยึดเอา

(1) อัลบะฆะวะวีย์ ชื่อเต็มว่า อัลหุสัยนุ เบ็น มัสอูด เบ็น มุฮัมมัด อัลฟิรรอฮ์ ถูกตั้งฉายานามว่า มุหฺยิสสุนนะฮ์ ซึ่งเป็นนักปราชญ์สาขาฟิกฮ์ สาขาหะดีษ และสาขาตีฟีร ชื่อของท่านถูกอ้างถึงคำว่า “ บะฆะอ ” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านหนึ่งในกุรอาน เสียชีวิตในปีอิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 510 (al-Zirikli ,1992 : 2 / 259)

พระองค์เป็นตัวแทนเกิด (เพื่อมอบหมายตนเองและกิจการทุกอย่าง
ต่อพระองค์)”

(อัลมุชซัมมิต :9)

อายะฮ์ข้างต้นได้บ่งบอกถึงคุณลักษณะสองประการที่มีบทบาทสำคัญต่อจิตใจของ
ผู้ศรัทธาในการเชื่อมั่นอย่างแนบแน่นแก่อัลลอฮ์ ﷻ ประการแรกคือ ลักษณะแห่งการอภิบาลของ
อัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งเรียกว่า “รูบียะฮ์” ที่ครอบคลุมจักรวาลทั้งหมด ประการที่สอง ลักษณะของความ
เป็นหนึ่งเดียวแห่งการเคารพภักดีหรือการประกอบอิบาดะฮ์ ซึ่งเรียกว่า “เตาฮีดอูลูฮียะฮ์” ที่ว่าไม่มี
พระเจ้าอื่นใดที่สมควรเคารพภักดีโดยเที่ยงแท้ นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น

ดังนั้น จากคุณลักษณะทั้งสองประการดังกล่าวที่ผู้ศรัทธาจะต้องตอบสนองคำสั่ง
ของอัลลอฮ์ ﷻ เพื่อมอบหมายตนเองและกิจการทุกอย่างต่อพระองค์อย่างแท้จริงและมั่นคง

2.2 การปฏิเสธความเสมอเหมือนพระองค์กับสิ่งถูกสร้าง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ فَاطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ
أَزْوَاجًا يُذَرُّوكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝﴾

(الشورى : 11)

ความว่า : “พระเจ้าทรงสร้างชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน พระองค์ทรงทำ
ให้มีคู่ครองแก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้าเอง และปศุสัตว์ทรงให้มีคู่
เมีย ด้วยเหตุนี้พระองค์ทรงแพร่พันธุ์พวกเจ้าให้มากมาย ไม่มีสิ่งใด
เสมอเหมือนพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น”

(อิซฮุรอ : 11)

อัลกีอนนูญีย์⁽¹⁾ (al-Qannūjī, 1999 :5/46) ได้กล่าวว่า “อายะฮ์นี้ชี้ให้เห็นถึงการ
ปฏิเสธความเสมอเหมือนทุกสิ่งทุกอย่างกับอัลลอฮ์ ﷻ อีกทั้งเป็นการปฏิเสธ
แนวความคิดของมูญัสตีมะฮ์⁽²⁾ ซึ่งเราจะรู้ใจความข้างต้นจากการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้
บอกถึงคุณลักษณะของพระองค์ว่า พระองค์ผู้ทรงได้ยินและผู้ทรงเห็น ทุกครั้งที่
พระองค์ทรงกล่าวถึงการได้ยิน การเห็นพระหัตถ์ การสถิตอยู่บนี้อุรซ (บัลลังก์)
และอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ ซึ่งเป็นการยืนยันต่อ

(1) อัลกีอนนูญีย์ ชื่อเต็มว่า คิติก เบ็น หะสัน เบ็น อลี อัลหุสัยนีย์ อัลกีอนนูญีย์ อัลนุคอรีย์ ท่านเป็นนักปราชญ์ผู้หนึ่งที่อาศัยอยู่ใน
ประเทศอินเดียที่มาจากชาวกีอนนูญ

(2) มูญัสตีมะฮ์ หมายถึง พวกที่เชื่อว่าอัลลอฮ์ทรงมีรูปร่างเหมือนกับสิ่งที่ถูกสร้าง (มักลุก)

คุณลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการเสมอเหมือนกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนืออัลลอฮ์ ﷻ ดังนั้นหลักการข้างต้นสามารถที่จะห่างไกลจากแนวทางอิฟรอฎ คือแนว ทางที่ยืนยันเกินขอบเขตที่จะนำไปสู่การตั้งญ์ฮีม (การเปรียบอัลลอฮ์ ﷻ อย่างเป็นรูปเป็นร่าง) และห่างไกลจากแนวทางตัฟริฎคือ แนวทางของการปฏิเสธที่เกินขอบเขต ซึ่งทั้งสองแนวทางนี้เป็นแนวทางที่เลยเถิดเกินขอบเขตทั้งสิ้น ดังนั้นทางออกที่ดี คือ แนวทางที่ถูกต้องของชาวสะลัฟด้วยการยืนยันในคุณลักษณะที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ระบุไว้พร้อมมอบความรู้ในความจริงแก่อัลลอฮ์ ﷻ เพียงผู้เดียว”

1.2.2 อัลหะดีษ

จากการศึกษาอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลาม พบว่ามีอัลหะดีษจำนวนมากที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องนี้ ได้อธิบายขยายความอะฮ์ลุลกุรอานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปเป็นหัวข้อดังนี้

1. หะดีษที่กล่าวถึงอะกีดะฮ์อิสลามในเรื่องหลักการศรัทธาพอสรุปได้ดังนี้

1.1 หะดีษที่กล่าวถึงหลักการศรัทธาโดยรวมมีดังนี้

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنه وفيه... قَالَ : فَأَخْبَرَنِي عَنِ الْإِيمَانِ قَالَ : ((أَنْ تُوْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ، قَالَ : صَدَقْتَ))

(أخرجه مسلم ، 1996 : 109/1)

ความว่า : จากอับดุลลอฮ์ เป็น อุมัร رضي الله عنه รายงานว่า “...ชายแปลกหน้า ได้กล่าวอีกว่า ท่านจงบอก “อีมาน” แก่ข้าพเจ้า ท่านเราะฮ์ลุตอบว่า คือ การที่ท่านต้องศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ บรรดามลาอิกะฮ์ บรรดาคัมภีร์ บรรดาเราะฮ์ลุ วันอาคีเราะฮ์ และศรัทธาต่อการกำหนดศภาวะทั้งความดีและความชั่วของพระองค์ ชายแปลกหน้าได้กล่าวขึ้นว่าถูกต้องแล้ว”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 1/109)

(1) อับดุลลอฮ์ เป็น อุมัร เป็นบุตรของท่านอุมัร เป็น อัลค็อฎฎอบ กำเนิดก่อนการประกาศเป็นเราะฮ์ลุของท่านบี ﷺ เพียงเล็กน้อย เป็นเศาะหาบะฮ์ที่เข้าร่วมญิฮาดกับท่านนบีในขณะที่ยังมีอายุเพียง 14 ปี ท่านเป็นผู้รายงานหะดีษมากรองลงมาจากท่านอบีสุร็อยเราะฮ์ และยังเป็น ผู้รายงานอาหฺรอีกมากมาย เสียชีวิตเมื่อปลายปีฮ.ศ.ที่ 73 ตรงกับปีค.ศ 652 (Ibn Hajar , 1992: 315)

อัลนะวาวี⁽¹⁾ (al-Nawawī, 1999 :1/104) ได้กล่าวว่า “ในหะดีษนี้ได้อธิบายถึงจุดกำเนิดของอิมานที่มาจาก การเชื่อมั่นที่คงดำรงไว้ในจิตใจของผู้ศรัทธา”

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวอีกว่า :

وفي رواية أخرى: عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم بارزا يوما للناس فأتاه جبريل فقال: ((مَا الْإِيمَانُ ؟ قَالَ: الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَبِلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ...))

(أخرجه البخاري، 1987 : 140/1)

ความว่า : และในอีกรายงานหนึ่ง : จากอบูสุร็อยเราะฮ์⁽²⁾ رضي الله عنه รายงานว่า : “วันหนึ่งท่านนบีมุฮัมมัด صلى الله عليه وسلم ได้นั่งอยู่กลางแจ้งพร้อมกับประชาชน พลันญิบรีลมาหาท่าน กล่าวกับท่านว่า อิมานคืออะไร? ท่านเราะสูล صلى الله عليه وسلم ตอบว่า “อิมาน” หมายถึงการศรัทธามั่นในอัลลอฮ์ และมลาอิกะฮ์ของพระองค์ และในการพบกับพระองค์ เราะสูลทั้งหลายของพระองค์ และท่านต้องศรัทธาในเรื่องของการเกิดใหม่....”

(บันทึกโดย al-Bukhārī, 1987 :1/140)

ท่านเราะสูล صلى الله عليه وسلم ได้กล่าวอีกว่า :

عن علي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ((لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِأَرْبَعٍ: يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ بَعَثَنِي بِالْحَقِّ وَيُؤْمِنُ بِالْمَوْتِ وَبِالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ وَيُؤْمِنُ بِالْقَدَرِ))

(أخرجه الترمذي 1995 : 297/6)

(1) อัลนะวาวี ชื่อเต็มว่า อะหฺญา เบ็น ชะเราะฟุ เบ็น มุรริย เบ็น หะสัน อัลหิซามีย อัชชาฟีอีย อิบูชะกะรียา เป็นนักปราชญ์ที่เชี่ยวชาญในด้านฟิกฮ์ ศาสนตร์ที่เกี่ยวกับหะดีษ เกิดและเสียชีวิต ณ เมืองนะวาในประเทศซีเรีย มีผลงานด้านตำราหลายเล่ม เช่น “มินฮายอ์ อัจญูลียีน” “อัลมินฮายอ์ ฟิ ชัรหฺ เศาะหิหฺ มุสลิม ” และ “รียาฎ อัศศอลิฮีน ” เป็นต้น (al-Ziriklī , 1992 : 8 / 149)

(2) อบูสุร็อยเราะฮ์ มีชื่อเต็มว่า อับดุลเราะห์มาน เบ็น เศาะคัรฺ เบ็น อัมรฺ เบ็น อับดุลอูษชะฮฺ อัคคูลี เป็นเศาะหาบะฮ์ของท่านนบีที่ได้ท่องจำและรายงานหะดีษมากที่สุด เกิดในประเทศเยเมน ปีที่ 21 ก่อนฮิจเราะฮ์ เข้ารับอิสลามเมื่ออายุได้ 30 ปีที่เมืองมะดีนะฮ์ ท่านนบีได้ให้ฉายาว่า อบูสุร็อยเราะฮ์ เพราะเขาชอบเล่นกับลูกแมว หลังจากได้เข้ารับอิสลามก็เป็นคนที่ติดตามท่านนบีเป็นประจำ ได้รายงานหะดีษจากท่านนบีทั้งหมด 7,374 หะดีษ เสียชีวิตที่มะดีนะฮ์ ในปี ฮ.ศ. 59 ถูกฝังที่สุสานบะเกียะใกล้มัสยิดคนบี (Abd. al-Mahdi ,1998 : 149 - 164)

ความว่า : จากอลี⁽¹⁾ رضي الله عنه เล่าว่า ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า: “บ่าวจะไม่ศรัทธา จนกระทั่งเขาได้กระทำเสียก็คือ การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด(ที่คู่ควรเคารพภักดีโดยเที่ยงแท้) นอกจากอัลลอฮ์และศรัทธาว่าฉัน(นบีมุฮัมมัด) เป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ได้รับการแต่งตั้งโดยแท้จริง และเชื่อในความตายและการฟื้นคืนชีพหลังจากความตาย และศรัทธาต่อการกำหนดกฎสภาวะ”

(บันทึกโดย al-Tirmidhī, 1995 : 6/297)⁽²⁾

1.2 หะดีษที่กล่าวถึงการศรัทธาต่อการกำหนดสภาวะ

عن جابر رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ ((لا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ يَعْلَمُ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ))

(أخرجه الترمذي، 1995: 297/6)

ความว่า : จากญาบิร⁽³⁾ رضي الله عنه เล่าว่า ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า “บ่าวคนหนึ่งย่อมยังไม่มื่อมีมาน จนกว่าเขาจะศรัทธาต่อกอด้ร ทั้งความดีและความชั่วของมันว่ามาจากอัลลอฮ์ และจนกว่าเขาจะรู้เสียก่อนว่า แท้จริงสิ่งที่ประสบแก่เขา นั้น เขาย่อมไม่คลาดแคล้วมันไป และแท้จริงสิ่งที่เขากลาดแคล้วไป เขาก็ย่อมไม่ประสบกับมัน”

(บันทึกโดย al-Tirmidhī, 1995 : 6/297)⁽⁴⁾

(1) อลี เป็น อบีฏอลิบ อัลฮาชิมีย์ เป็นเคาะลีฟะฮ์คนที่ 4 เป็นลูกพี่ลูกน้องและเป็นลูกเขยของท่านนบี ﷺ อีกทั้งยังเป็นคนแรกที่เข้ารับอิสลามในขณะอายุยังเยาว์ จึงได้สมญานามว่า “สามีกุลอะเราะบะบุ” หมายถึง ผู้มาก่อนอาหรับ เสียชีวิตเมื่อเดือนรอมฎอน ปี ฮ.ศ. 40 /ค.ศ. 629 ในขณะที่มีอายุได้ 63 ปี (Ibn Hajar , 1992 : 402)

(2) หะดีษเศาะฮีหฺ (al-Albānī, 2002 : 2/447)

(3) ญาบิร มีชื่อเต็มว่า ญาบิร เป็น อัลคัลลอสฺ เบ็น อัมรุ เบ็น หะรอม เป็นเศาะหาบะฮ์ของท่านนบี ﷺ ท่านเป็นชาวอันศอรฺจากตระกูลคือชเราะญฺ เข้ารับนบีมุฮัมมัดเข้ารับอิสลามในคืนทำสัจยบันครั้งที่สอง หรือที่เราเรียกว่า “บัยอะตุล อะเกาะบะฮ์” ณ คับลมินา ก่อนที่ท่านนบีจะอพยพไปยังนครมะดีนะฮ์ ซึ่งในจำนวนชาวอันศอรฺ 12 คนนั้น มีท่านญาบิรรวมอยู่ด้วย ทั้ง ๆ ที่ท่านยังเป็นเด็กอยู่ เกิดเมื่อปีที่ 16 ก่อนอิญเราะฮ์ เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 78 (al-Zerikī, 1992 : 2/104)

(4) หะดีษเศาะฮีหฺ (al-Albānī, 2002 : 2/446)

2. หะดีษที่กล่าวถึงอะกีตะฮุสลามในเรื่องความเป็นหนึ่งเดียวของอัลลอฮ์ ﷻ

2.1 การเรียกร้องเชิญชวนไปสู่เตาฮีด

عن ابن عباس رضى الله عنهما أن النبي ﷺ بعث معاذا إلى اليمن قال له : ((إِنَّكَ تَقْدُمُ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَى أَنْ يُوحِّدُوا اللَّهَ تَعَالَى (...))

(أخرجه البخاري، 1987: 359/13)

ความว่า : จากอิบนุ อับบาส⁽¹⁾ ﷺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ส่งมุอาฮไปที่ยะมัน ท่านได้กล่าวกับเขาว่า : “ที่ท่านไปนั้นจงไปหาชนชาติชาวกัมกีร์ สิ่งแรกที่จะต้องทำคือการเรียกร้องพวกเขาไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวแห่งอัลลอฮ์ผู้ทรงสูงส่ง....”

(บันทึกโดย al-Bukhārī, 1987 :13/359)

2.2 สิทธิหน้าที่ของบ่าวที่มีต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในด้านเตาฮีด

عن معاذ بن جبل رضى الله عنه قال : قال النبي ﷺ : ((يَا مُعَاذُ أَتَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ ؟ قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ : أَنْ يَعْْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا أَتَدْرِي مَا حَقُّهُمْ عَلَيْهِ ؟ قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ : أَنْ لَا يُعَدِّبَهُمْ))

(أخرجه البخاري، 1987: 359/13)

ความว่า : จากมุอาฮ เป็น ญะบัล⁽²⁾ ﷺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า “มุอาฮเอ๋ย ท่านรู้ไหม อะไรคือ สิทธิของอัลลอฮ์ที่จะได้รับจากปวงบ่าว มุอาฮตอบว่า “อัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์ทรงรู้และรู้ดีที่สุด” ท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า “ บ่าวทั้งหลายต้องภักดีต่อพระองค์ไม่ตั้งภาคีใด ๆ และท่านรู้ไหม อะไรคือสิทธิของพวกเขาที่จะได้จากอัลลอฮ์ ” มุอาฮตอบว่า

(1) อิบนุ อับบาส ชื่อเต็มว่า อับดุลเลาะฮ์ เป็น อับบาส เป็น อัลมุกฏอิลิบ อัลกุเราะซีฮ์ อัลฮาซิมีย์ เป็นเศาะหาบะฮ์ผู้ทรงเกียรติ เกิดเมื่อปีที่ 3 ก่อนอิญเราะฮ์ศักราช ณ นครมักกะฮ์ เดิมโตมาในภาวะที่เป็นคนใกล้ชิดกับท่านนบี ﷺ เป็นเศาะหาบะฮ์คนที่ 5 ในบรรดาผู้ที่รายงานหะดีษจำนวนมากซึ่งได้รายงานหะดีษทั้งหมด 1660 บท เป็นนักร้องรำนิยายอัลกุรอานที่มีชื่อเสียงและเป็นคนสำคัญในยุคแรกของอิสลาม มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์แขนงต่าง ๆ มากมาย เช่น ฟิสิกส์ และวรรณคดีอาหรับ เป็นต้น บั้นปลายของชีวิตสายตาของท่านมองไม่เห็น ฟันก็อยู่ที่ฎออิฟและเสียชีวิตที่นั่นในปีส.ศ. ที่ 68 (al-Zirikī, 1990: 4/95 ; Subhī, 1988: 366-368)

(2) ท่าน คือ มุอาฮ เป็น ญะบัล เป็น อัมรฺ เป็น อาวสุ อัลอันศอรียฺ อัลคอซรอญียฺ เป็นอุละมาฮ์เศาะหาบะฮ์ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของทะเลและหะรอม เกิดเมื่อปีที่ 20 ก่อนอิญเราะฮ์ศักราช เสียชีวิตเมื่อปี ส.ศ 18 (al-Zirikī, 1992 : 6 / 258)

“อัลลอฮ์และเราะฮ์สูลของพระองค์ทรงรู้และรู้ดีที่สุด” ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่ “ พระองค์มีสิทธิที่จะไม่ทรงทำโทษพวกเขา”

(บันทึกโดย al-Bukhārī, 1987 :13/359)

2.3 การกล่าวถึงพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ยิ่งใหญ่ และปฏิเสธการเสมอเหมือน

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((لَقَدْ سَأَلَ اللَّهُ بِاسْمِهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ))

(أخرجه ابن ماجه، 1996: 276/4)

ความว่า : จากบรู๊ยะฮ์ (1) ﷺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยได้ยินชายคนหนึ่งได้กล่าวว่ “โอ้อัลลอฮ์ ฉันขอต่อพระองค์ เพราะพระองค์เท่านั้นคือ ผู้ทรงเอกะ ทรงเป็นที่พึ่ง พระองค์ไม่ประสูติ และไม่ทรงถูกประสูติและไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่ แท้จริงเขาได้ขออัลลอฮ์ด้วยพระนามที่ยิ่งใหญ่ ที่เมื่อถูกขอความช่วยเหลือก็จะประทานให้และเมื่อถูกวอนขอก็จะทรงตอบรับ”

(บันทึกโดย Ibn Mājah ,1996 : 4/276)⁽²⁾

ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้กล่าวอีกว่ :

عن أبي موسى الأشعري رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكُنَّا إِذَا عَلَوْنَا كَبَرْنَا فَقَالَ : ((أُرْبِعُوا عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمًّا وَلَا غَائِبًا وَتَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا قَرِيبًا))

(أخرجه البخاري، 1987: 384/13)

(1) บรู๊ยะฮ์ มีชื่อเต็มว่ บรู๊ยะฮ์ บิน หุศอยบ์ เป็น อับดุลลอฮ์ เป็น ฮาริส อัลอัศละมีฮ์ เป็นเศาะหาบะฮ์รุ่นแรก ๆ ที่เข้ารับอิสลามก่อนสงครามบะดร์และไม่ได้ร่วมในสงครามครั้งนี้แต่ได้เข้าร่วมในสงครามค้อยบ์รและพะตะฮ์มกกะฮ์ ท่านได้อาศัยอยู่ที่เมืองมะดีนะฮ์ และหลังจากนั้นก็ไปกรุงบักเราะ ได้รายงานหะดีษทั้งหมด 167 บท (al-Zerikfi ,1992 : 2 / 50)

(2) หะดีษเศาะฮี้หฺ (al-Albānī,1997 : 3/260)

ความว่า : จากอบีมุซา อัลอัซฮอรีย์⁽¹⁾ رضي الله عنه เล่าว่า : ครั้งหนึ่งพวกเราได้เดินทางร่วมไปกับท่านนบี ﷺ เมื่อพวกเราเดินขึ้นที่สูงๆ พวกเราจะกล่าวตักบีร์ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า “อย่าให้เป็นการยากลำบากกับตัวของพวกท่าน จนเกินไป (กล่าวดังเกินไป) พวกท่านไม่ได้เรียกหาผู้ที่เป็นใบ้ และก็ได้ไม่ได้เรียกหาผู้ที่ไม่อยู่ต่อหน้าแต่พวกท่านเรียกหาผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงมองเห็นที่อยู่ใกล้ (กับท่าน)”

(บันทึกโดย al-Bukhārī, 1987 :13/384)

1.2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอะละอะฮ์

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับอะละอะฮ์อิสลามที่มีอยู่ในสุเราะฮ์อัลฟุรคอน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปเอกสารแบ่งออกเป็นสองประเภทดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง ตำราที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายอายะฮ์อะละอะฮ์

1.1 อิมามอัฏฏะฮะบะรียะ (al-Ṭabarī, Abi Ja‘far Muḥammad ibn Jarīr ,1987 : 9 / 135-145) ในหนังสือ “Jami‘ al-Bayān ‘An Ta’wīl Aāyī al-Qur‘ān” เป็นที่รู้จักกันในนามตัฟซีร์อัฏฏะฮะบะรียะ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านตัฟซีร์ หะดีษ และประวัติศาสตร์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 310 เป็นบุคคลแรกที่ทำให้คำอธิบายอัลกุรอานที่ละคำอย่างเป็นระเบียบโดยเฉพาะในเรื่องของอะละอะฮ์ ท่านได้ยึดหลักในการอธิบายโดยการถ่ายทอดแบบมะอ์รูฟ ที่มาจากท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه บรรดาสะหะฮะฮ์และ تابعีน⁽²⁾ ยึดสายรายงานต่าง ๆ ในการรายงานหะดีษ ให้ความสำคัญในการชี้แจงด้วยความคิดเห็นต่าง ๆ ของบรรดาอุละมาอ์และการตรึงหี (การทำให้มีน้ำหนัก) พร้อมทั้งยังกล่าวถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการเอ๊ะรอป⁽³⁾ (اعراب)

1.2 อิบน์ กะษีร (Ibn Kathīr , Abi al-Fida’ Ismā‘īl ibn ‘Amr ,1993:3/300) ในหนังสือ “Tafsīr al-Qur‘ān al-‘Azīm” เป็นที่รู้จักกันในนามตัฟซีร์ อิบน์ กะษีร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหะดีษ ตัฟซีร์ และประวัติศาสตร์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 774 ตำราตัฟซีร์เล่มนี้นับเป็นตำราที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่รู้จักกันในบรรดาอุละมาอ์ ถือได้ว่ามีความสำคัญรองต่อจากตัฟซีร์ของ

(1) อบีมุซา อัลอัซฮอรีย์ คือ อับลุคลอซุ เบ็น ก็อยซุ เป็นสะหะฮะฮ์ที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่งถูกแต่งตั้งเป็นข้าหลวงในเมืองญะฮ์ลุม ของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมัยยะฮ์ ท่านเป็นผู้ตัดสินในสงครามกัฟฟิnah ระหว่างท่านอลีและท่านมูอาวิยะฮ์ ท่านเสียชีวิตเมื่อปี.ศ. 50

(2) ตابعีน คือ ผู้ที่ได้พบกับสะหะฮะฮ์ในสภาพที่ศรัทธาต่อท่านนบี ﷺ และเสียชีวิตในศาสนาอิสลาม (Abu Jaib, 1998 : 48)

(3) เอ๊ะรอป คือ การทำให้อักษรท้ายของคำภาษาอาหรับเปลี่ยนแปลง เพราะมีตัวบ่งกับ (مَعْرُوف) ที่แตกต่างกันเข้าไปอยู่ข้างหน้าคำ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด (مَعْرُوف) หรือสมมุติขึ้น (مَعْرُوفٌ)

ท่านอิบนุ ญะรียร์ อัญญาชะบะรียัยในฐานะที่เป็นตัฟซีร์ที่เน้นในการรวบรวมความเห็นของเหล่าบรรดา
 เสาะหาบะฮะฮ์ และตาบิอีนในการอธิบายอัลกุรอาน ซึ่งพอสรุปได้ว่า วิธีการอธิบายของท่านเริ่มต้น
 ด้วยการกล่าวอายะฮ์อัลกุรอาน และอธิบายด้วยถ้อยคำที่เข้าใจง่าย หลังจากนั้นรวบรวมอายะฮ์ที่มี
 ความหมายทำนองเดียวกันมาอธิบายแล้วยกหะดีษมัรฟูอ์⁽¹⁾ ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอายะฮ์อัล
 กุรอานพร้อมทั้งอธิบายคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน ด้วยคำกล่าวของเสาะหาบะฮะฮ์ ตาบิอีนและ
 อุลละมาอ์สะลัฟ ที่สำคัญการอธิบายของท่านจะยึดหลักสายรายงานหรือการถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่ง
 ไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการอธิบายโดยวิธีอธิบายแบบมะอ์ษูร กล่าวคือ ท่านได้เน้นเรื่องความ
 ถูกต้องของสายรายงานเป็นหลัก

1.3 อัลบะฆะเวีย (al-Baqhawī, Abi Muḥammad al-Husain ibn Mas'ūd, 1993 :
 7/77) ในหนังสือ “Ma‘ālim al-Tanzīl” เป็นที่รู้จักกันดีในนามตัฟซีร์อัลบะฆะเวีย ท่านเป็นปราชญ์
 ที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาตัฟซีร์ เสียชีวิตในปี ส.ศ. 774 ตำราตัฟซีร์เล่มนี้นับเป็นตำราเน้นในเรื่อง
 สาเหตุและเงื่อนไขของการประทานอายะฮ์แต่ละอายะฮ์ มีที่มาที่ไปอย่างไร อะไรคือเงื่อนไขของ
 การประทานอายะฮ์ ซึ่งประเด็นทั้งหมดนั้นผู้เขียนได้ให้ความสำคัญ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจและ
 เข้าถึงแก่นแท้ของความต้องการของอายะฮ์อัลกุรอาน

1.4 อัชชานกีฎียัย (al-Shanqīṭī, Muḥammad al-Amīn ibn Muḥammad al-Mukhtār
 ,1987:6/3-8) ในหนังสือ “Adwā’ al-Bayān fi ‘Idāh al-Qur’ān bi al-Qur’ān” ท่านได้เสียชีวิตใน
 ปี ส.ศ. 1393 ตำราตัฟซีร์เล่มนี้มีลักษณะเด่น 2 ประการด้วยกัน ประการแรก เป็นตัฟซีร์ที่ใช้การ
 อธิบาย อัลกุรอานโดยอัลกุรอานด้วยกัน และยึดหลักว่าไม่ทำการอธิบายอัลกุรอานนอกเหนือจาก
 การอ่านทั้งเจ็ดแบบเท่านั้น ประการที่สอง ให้ความชัดเจนในเรื่องอะกิดะฮ์และฟิกฮ์ที่ง่ายต่อการ
 เข้าใจและมีความแม่นยำในการตีความพร้อมทั้งมีความสามารถในการนำเอาหลักฐานมายืนยัน ดัง
 นั้นตัฟซีร์เล่มนี้ถือว่าเป็นงานเขียนที่ยอดเยี่ยมในการอธิบายอัลกุรอาน ก็เนื่องมาจากบุคคลใดก็ตาม
 เมื่อได้อ่านตัฟซีร์เล่มนี้ จะมีความรู้ลึกซึ้งผูกพันกับบรรดาอุละมาอ์สะลัฟ และได้รู้ถึงความใสสะอาด
 ในอะกิดะฮ์ของพวกเขา

1.5 สัยยิด กุฎบ (Sayyid Quṭb ,1982:5/2547-2552) ในหนังสือ “Fi Zilāl al-
 Qur’ān” ท่านได้เสียชีวิตในปี ส.ศ. 1386 หนังสือเล่มนี้เป็นตัฟซีร์ร่วมสมัยที่ผู้แต่งเน้นในเรื่องการ
 ชี้แจงตัวบทที่ให้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมุสลิม และได้ชี้แจงแนวทางแก้ไข
 ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงตัวบทอัลกุรอานกับเหตุการณ์ร่วมสมัย นอกจากนั้นท่านก็ยังได้

(1) หะดีษมัรฟูอ์ หมายถึง หะดีษที่ผู้รายงานไม่ว่าจะเป็นเสาะหาบะฮะฮ์หรือบุคคลในสมัยถัดมา หรือสมัยหลังจากนั้นได้กล่าวพาดพิง
 ถึงนบีโดยระบุว่าเป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ หรือลักษณะของท่านนบี โดยไม่จำกัดว่าสายรายงานจะติดต่อหรือไม่ก็ตาม
 ดังเช่น คำพูดของนักรายงาน مُرْتَمٍ หมายถึง ข้าพเจ้าถูกบัญชา بِمُرْتَمٍ หมายถึง เราถูกบัญชาเป็นต้น

ชี้แจงความสัมพันธ์ระหว่างอายะฮ์อัลกุรอานที่เป็นศาสนบัญญัติ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งหรือข้อห้ามกับหลักการศรัทธา

1.6 สัยยิด อับดุล อัลดะอูลา อัลดเมาคูดี (Abu al-A'la al-Mawdūdī, 2001:4/1654-1656) ในหนังสือ “Tafhīm al-Qur’ān” ท่านได้เสียชีวิตในปี ฮ.ศ.1409 หนังสือเล่มนี้เป็นตำราร่วมสมัยอีกเล่มหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดของมุสลิม โดยเฉพาะวัยรุ่นสาวที่มีการศึกษาและไม่ได้พูดภาษาอาหรับ ซึ่งท่านได้เขียนเป็นภาษาอูรดูปัจจุบันถูกแปลเป็นภาษาไทยโดยบรรจง บินกาชัน มีทั้งหมด 8 เล่มด้วยกัน เนื่องจากเนื้อหาของคัมภีร์ที่ต้องการที่จะกล่าวกับคนทั่วไปที่มีได้พูดเป็นภาษาอาหรับคัมภีร์เล่มนี้จึงเน้นการอธิบายอย่างละเอียดถึงแนวคิดของอัลกุรอานขั้นพื้นฐาน เช่น อิลาฮ (พระเจ้าที่คู่ควรแก่การเคารพภักดี) ร็อบบ (ผู้ทรงอภิบาล) อุบาอะฮ์ (การเคารพภักดี) ดีน (ศาสนา) และอัลกุรอานในฐานะที่เป็น “คัมภีร์แห่งทางนำ” เป็นต้น

ประเภทที่สอง ตำราที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์ซึ่งจะกล่าวถึงเพียงบางส่วนดังนี้

2.1 อิบน์ กุซัยมะฮ์ (Ibn Khuzaimah, Muḥammad ibn Ishāk, 1997:1/44-46, 57-63) ในหนังสือ “Kitāb al-Tawhīd wa 'Ithbāt Sifāt al-Rabb 'Azzawajjal” ท่านได้เสียชีวิตในปี ฮ.ศ.311 ตำราเล่มนี้ผู้แต่งได้พูดถึงเรื่องหลัก ๆ สองประการ คือ ประการแรกเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดศภาวะที่มีมาก่อนการกระทำของบ่าว ประการที่สองเรื่องการศรัทธาต่อคุณลักษณะอัลเราะฮ์มาน อัลคอลลิก ทั้งหมดที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกล่าวและกำหนดด้วยพระองค์เองในอัลกุรอานที่ไม่มีที่ติใด ๆ ไม่ว่าจากทิศทางไหนจะเข้ามาปะปนได้ ส่วนแนวการเขียนผู้แต่งได้ยกหัวข้อเรื่องค่อนข้างยาวต่อปัญหาที่ต้องการค้นหา ราวกับว่าผู้แต่งต้องการสรุปในปัญหานั้น ๆ หลังจากนั้น ได้นำอายะฮ์อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อมากกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหะดีษใช้วิธีการยกหะดีษด้วยสายรายงานพร้อมทั้งมีคำอธิบายประกอบพอสังเขปต่อด้วยบท และได้โต้ตอบฝ่ายตรงข้ามไม่ว่าพวกญะฮ์มิยะฮ์ มุอ์ญิฎิยะฮ์ เกาะอะริยะฮ์ และมูตะชีละฮ์

2.2 อัลอัศบะฮานีย์ (al-'Aṣḥānī, Ismā'il ibn Muḥammad , 1999:1/71-72) ในหนังสือ “al-Hujjah fi Bayān al-Mahajjah wa Sharḥ 'Aqīdat Ahl al-Sunnah ” ท่านเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 535 ตำราเล่มนี้มีแนวการเขียนดังนี้ 1) เนื้อหาหลักจะเน้นอายะฮ์อัลกุรอาน วจาของท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ เศาะหาบะฮ์ ตาบีอินและผู้ที่เกี่ยวข้องตามพวกเขาเหล่านั้น ซึ่งผู้เขียนเริ่มด้วยการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือบทหลังจากนั้นนำหลักฐานจากอัลกุรอาน อัลหะดีษและอะฮ์ลที่เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องพร้อมด้วยสายรายงาน 2) ในบางเรื่องผู้แต่งจะวิจารณ์ทัศนะของฝ่ายตรงข้ามไม่ว่าจะเป็นกลุ่มมูตะชีละฮ์หรืออะฮาอิเราะฮ์พร้อมโต้ตอบพวกเขาด้วยหลักฐาน 3) หลักฐานส่วนใหญ่ที่ผู้แต่งได้อ้างอิงจากบรรดาอูลาม่าอ์โดยใช้วิธีการกล่าวแบบสายรายงานจากตนเองถึงพวกเขา 4) ผู้แต่งได้

กล่าวถึงพระนามต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้ง 99 พระนามพร้อมกับการอธิบายความหมาย 5) ได้กล่าวอ้างอิงถึงอะกีดะฮ์อย่างละเอียดของอูลามาอ์บางท่าน 6) ให้ความสำคัญในการโต้ตอบผู้ที่กล่าวว่าอัลกุรอาน คือ มัคลุกและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว 7) ผู้แต่งได้พูดถึงเนื้อหาที่ครอบคลุมในเรื่องอะกีดะฮ์เป็นส่วนใหญ่ 8) ในบางเนื้อหาผู้แต่งได้เน้นด้านภาษาและหลักไวยากรณ์ดังกล่าวให้การอธิบายพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ เช่น คำว่า “อัลลอฮ์” และ “อัลอะหัด” เช่นเดียวกับการอธิบายความหมายของคำว่า “อัตเตอาฮิด” เป็นต้น

2.3 อิบน์ ก็อยยิม (Ibn Qaiyim, Shams al-Dīn ibn Qaiyim al-Jawziyah, 1998:1/101-102) ในหนังสือ “al-Şawā’iq al-Mursalāh ‘Ala al-Jahmiyah wa al-Mu‘attilah” ท่านเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 751 ซึ่งแนวทางการเขียนของท่านนั้นได้อ้างอิงหลักฐาน ๆ ที่วางอยู่บนพื้นฐานของอัลกุรอานและอัลหะดีษ พร้อมกับสิ่งที่ได้รับรายงานจากบรรดาสะหะบะฮ์ของท่านนบี และผู้ที่เจริญรอยตามพวกเขาเหล่านั้นมาสนับสนุนทัศนะที่ผู้แต่งได้กล่าวมา ในบางครั้งก็ได้นำทัศนะของมุตะกัลลีมีนและนักปรัชญา เมื่อปรากฏว่าสังคมนั้นอยู่เคียงข้างพวกเขา ส่วนแนวทางในการนำเสนอผู้แต่งจะทำการวิจารณ์ฝ่ายตรงข้าม หลังจากนั้นได้กล่าวถึงแนวทางอัลกุรอานและในบางกรณีจะกลับกัน คือกล่าวแนวทางอัลกุรอานก่อนแล้วตามด้วยการโต้ตอบสิ่งที่ได้นำเสนอในบางเรื่องของกฎไวยากรณ์ เมื่อมีความเกี่ยวข้องกับความหมาย ที่สำคัญผู้แต่งไม่ปล่อยโอกาสฝ่ายตรงข้ามจนกว่าเรื่องดังกล่าวจะมีมติที่แน่นอน โดยไม่ยอมให้ฝ่ายตรงข้ามมีความลังเลในสิ่งที่พวกเขายึดถืออยู่ สุดท้ายพวกเขาได้รับทางนำที่แท้จริง ถ้าหากพวกเขาเหล่านั้นมีความจริงใจที่แสวงหาความจริงหรือพวกเขานั้นเป็นคนที่หยิ่งยโสและปฏิเสธ หากพวกเขาถูกชักชวนครอบงำ แล้วพวกเขาจะตามอารมณ์ใฝ่ต่ำที่ไร้ค่า

2.4 มุฮัมมัด เบ็น อับดุลวะฮาบ (Muhammad ibn ‘Abd al-Wahhāb, 1991 :7-11) ในหนังสือ “Kitāb al-Tawhīd” ท่านเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1206 แนวทางการเขียนของผู้แต่งนั้น ท่านได้พยายามที่จะให้หนังสือของท่านครอบคลุมด้วยเนื้อหาสาระที่สำคัญในเรื่องอะกีดะฮ์ที่มนุษย์มีความต้องการพร้อมกับการอ้างอิงหลักฐานในเรื่องดังกล่าวจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ และคำกล่าวต่าง ๆ ของบรรดาสะลัฟพอสังเขป ซึ่งผู้แต่งได้เรียบเรียงในเรื่องดังกล่าวออกเป็น 66 บท พร้อมอธิบายโดยการนำอายะฮ์อัลกุรอาน หะดีษและอะษัรต่าง ๆ ด้วยสำนวนและประโยคที่ชัดเจน ในบางครั้งได้นำบางอายะฮ์อัลกุรอานมาอ้างอิงโดยปราศจากหัวข้อเรื่องในตอนท้ายสุดของทุก ๆ บท ผู้แต่งจบด้วยการสรุปเรื่องต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์จากหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้สนับสนุนทัศนะของผู้แต่งด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ความสามารถที่โดดเด่นในการเข้าถึงแก่นแท้ของหลักฐานต่าง ๆ

2.5 อัลอัชเกาะรฺ (al-Ashqar, ‘Umar Sulaimān, 1984 :5-7) ในหนังสือ “al-‘Aqīdah fi Allāh” เป็นตำราอะกีดะฮ์เล่มหนึ่งที่อยู่บนแนวทางสะลัฟ โดยการอ้างอิงอัลกุรอานและหะดีษอยู่เสมอ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยบทนำและสี่ภาคผนวกในส่วนบทนำกล่าวถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ

อะกีดะฮ์ ต่อด้วยภาคที่หนึ่ง กล่าวถึงการมีอยู่ของพระเจ้าเป็นเจ้า ภาคที่สอง กล่าวถึงเรื่องการรู้จักอัลลอฮ์ ﷻ รู้จักพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ และคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ﷻ ภาคที่สาม กล่าวถึงเตาฮีด อุบาตะฮ์ที่เป็นผลพวงมาจากการกล่าวคำปฏิญาณตน (الله لا اله الا الله) “ลา อิลาฮะ อิลลัลลอฮ์” และได้กล่าวถึงรูกุนประเภทของอุบาตะฮ์ และสิ่งที่ตรงกันข้ามกับอุบาตะฮ์ไม่ว่าจะเป็นชิรกุเล็กหรือชิรกุใหญ่ ภาคที่สี่กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอะกีดะฮ์ที่อัลกุรอานได้ยืนยันว่าอะกีดะฮ์เตาฮีดนั้นเป็นการยึดมั่นที่ดั้งเดิม

2.6 มุฮัมมัด นะอีม ยาซีน (Muhammad Na'im Yāsīn, 1991 :4-28) ในหนังสือ “al - Imān: Arkānuhu Ḥaqīqatuhu Nawāqiduhu” ตำราเล่มนี้มีเนื้อหาหลักที่เน้นในเรื่องหลักการศรัทธา สิ่งที่ยึดถือถึงสาเหตุต่าง ๆ และความจำเป็นที่นำไปสู่การปฏิเสธพระเจ้า ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายอย่างชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ โดยเริ่มด้วยการกล่าวถึงหัวข้อหลักและสำคัญตามลำดับ เริ่มจากการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ การศรัทธาต่อบรรดานบี การศรัทธาต่อคัมภีร์ทั้งหลาย การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์ การศรัทธาต่อการกำหนดสภาวะ ความหมายข้อเท็จจริงของอัลอีมาน สิ่งที่ทำให้อีมานเป็น โฆษะและหุกุมผู้ที่ทำบาป

2.7 ฉะอัยมัยริยะฮ์ (Damairiyah , 'Uthmān Jum'ah , 1996:9-10) ในหนังสือ “Mad khal li Dirasat al-‘Aqīdah al-Islamiyah” ตำราเล่มนี้ได้กล่าวถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์ เริ่มต้นด้วยการกล่าววบทนำที่มีเนื้อหากล่าวถึง อิสลาม อะกีดะฮ์ ชะรีอะฮ์ และอุซูลุดดีน ต่อด้วยหกหัวข้อหลักที่กล่าวถึงคือ 1) ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการกำเนิดวิชาอะกีดะฮ์ 2) วิวัฒนาการความเป็นมาของการบันทึกวิชาอะกีดะฮ์ 3) ความหมายของศัพท์พื้นฐาน และที่มาของอะกีดะฮ์อย่างละเอียด 4) ศึกษาเนื้อที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลาม ไม่ว่าจะเป็นด้านเตาฮีด ประเภทของเตาฮีดและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจที่ทำให้หันเหออกจากอะกีดะฮ์อิสลาม 5) ศึกษาพอสังเขปเกี่ยวกับการเป็นมิตร (วะลาอ์) การเป็นศัตรู (บะรออ์) และความสำคัญทั้งสองที่มีต่ออะกีดะฮ์ 6) คุณลักษณะพิเศษที่ทำให้ อะกีดะฮ์อิสลามมีความโดดเด่น

2.8 หะสัน อัยยูบ (Hasan Aiyūb, 1994 :7) ในหนังสือที่มีชื่อว่า “Tabsīṭ al-‘Aqīdah al-Islamiyah ” เป็นตำราอะกีดะฮ์เล่มหนึ่งที่ใช้อายะฮ์อัลกุรอานในการอธิบายพร้อมทั้งให้ข้อสังเกตอย่างละเอียด และเน้นหนักในแง่ความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับเตาฮีด เช่น การตัดสินด้วยสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ไม่ได้ประทานลงมาและลักษณะบางส่วนที่เป็นชิรกุ อีกประการหนึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงกลุ่มต่างๆ ที่อ้างตนว่าเป็นมุสลิมมาพอสังเขป และที่สำคัญขณะที่ผู้เขียน ได้พูดเรื่องคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ﷻ ท่านจะกล่าวถึงทศนะสะลัฟและเคาะลัฟ โดยที่ท่านได้น้อมนำผู้อ่านไปสู่ทศนะสะลัฟที่ศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ปรากฏในอัลกุรอานโดยไม่มีการตีความซึ่งเป็นการปฏิเสธแนวทางเคาะลัฟนั่นเอง

2.9 อะหมัด ฟะรีด (Ahmad Farīd, 1989:6-9) ในหนังสือ “al-Thamarāt al-Zakīyah fi al-‘Aqā'id al-Salafiyah” เป็นตำราที่มีเนื้อหาทั้งหมดเกี่ยวกับหลักการศรัทธาหกประการไว้อย่างชัดเจน ท่านได้นำเนื้อหาจากตำราของอุละมาอ์รุ่นก่อนและหลัง ที่เป็นชาวสะลัฟในการเรียบเรียงตำรา เช่น อิบน์ คัยมียะฮฺ อิบน์ กอัยยิม อิบน์ อิบิลอิซ อัจซันกีฎีย์ อัลญะซาอีย์ และอุษัยมีน เป็นต้น

1.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮฺ

1.2.4.1 อัลญัรบุอฺ (al-Jarbu‘, ‘Abdullah ibn ‘Abd al-Rahmān , 2000 :13-17) ในวิทยานิพนธ์หัวข้อ “Athar al-Imān fi Tahṣīn al-Ummah al-Islamiyah Did al-Afkār al-Haddāmah” งานวิจัยเล่มนี้เป็นงานเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาอะกีดะฮฺ มหาวิทยาลัยอิสลาม นครมาดินะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งพบว่าเป็นงานวิจัยที่ได้อธิบายเกี่ยวกับผลสะท้อนของการมีอิมานในการปกป้องประชาชาติอิสลามต่อแนวความคิดที่เสื่อมเสีย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 บทด้วยกัน ในบทแรกเป็นบทที่กล่าวถึงการมีอิมานเป็นสาเหตุในการได้รับความช่วยเหลือจากอัลลอฮฺ ﷻ ส่วนในบทที่สอง ได้กล่าวถึงผลของอิมานในการปกป้องจิตใจจากความคิดที่เสื่อมเสียต่าง ๆ และในบทสุดท้าย ได้กล่าวถึงผลของอิมานในการปกป้องสังคมมุสลิมให้ห่างจากความคิดต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดผลเสีย ที่สำคัญผู้แต่งได้ยกหลักฐานที่บ่งบอกถึงผลสะท้อนในทุกด้านที่ได้กล่าวในงาน วิจัย พร้อมกับยกแนวความคิดต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดผลเสีย

1.2.4.2 อัลดัยละมียะฮฺ (al-Dailamī, ‘Abd al-Wahhāb ibn Luṭf ,1998 :17-19) ในวิทยานิพนธ์หัวข้อ “Ma‘ālim al-Da‘wah fi Qiṣaṣ al-Qur’ān al-Karīm” งานวิจัยเล่มนี้เป็นงานเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาอัสสุลุดดีน มหาวิทยาลัยอัลอิมาม มุฮัมมัด เบ็น สุอูด อัลอิสลามียะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งพบว่าเป็นงานวิจัยที่กล่าวถึงวิธีการเผยแพร่เรื่องราวต่าง ๆ ในอัลกุรอานซึ่งผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นสี่บทด้วยกัน แต่เนื้อหาที่สำคัญสำหรับผู้วิจัยในที่นี้ คือ บทแรกเท่านั้น โดยผู้เขียนได้จำแนกออกเป็น 3 ภาค ในภาคแรกว่าด้วยอิมานต่ออัลลอฮฺ ﷻ ส่วนในภาคที่สองว่าด้วยอิมานต่อบรรดาเราะสูล และในภาคสุดท้ายว่าด้วยอิมานต่อวันฟื้นคืนชีพและการตอบแทน

1.2.4.3 อัลฟะกีฮียฺ (al-Faqihī, ‘Ali ibn Muḥammad Nāṣir ,1984 :8-9) ในวิทยานิพนธ์หัวข้อ “Manhaj al-Qur’ān fi al-Da‘wah ila al-Imān ” งานวิจัยเล่มนี้เป็นงานเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยอุมมุลกุรออฺ นครมักกะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งพบว่าเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางอัลกุรอานในการยืนยันด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮฺ โดยผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นหกภาคด้วยกัน ภาคที่หนึ่งกล่าวถึงข้อเท็จจริง และหลักการศรัทธาพอสังเขป ภาคที่สองกล่าวถึงแนวทางอัลกุรอานต่อการมีอยู่ของอัลลอฮฺ ﷻ ภาคที่สามกล่าวถึงแนวทางอัลกุรอานต่อการเป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้า ภาคที่สี่ได้กล่าวถึงแนวทางอัลกุรอานต่อ

การเป็นนบี ภาคที่ห้ากล่าวถึงแนวทางอัลกุรอานต่อการฟื้นคืนชีพ ภาคที่หกกล่าวถึงทัศนะต่าง ๆ ของอูละมาอ์ต่อวันฟื้นคืนชีพ

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1.3.1 เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอะกีดะฮ์อิสลาม
- 1.3.2 เพื่อศึกษาสำนวนโวหารที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์อิสลามในสุเราะฮ์อัลฟุรกอน
- 1.3.3 เพื่อศึกษาถึงรายละเอียดของอะกีดะฮ์อิสลามในสุเราะฮ์อัลฟุรกอน
- 1.3.4 เพื่อศึกษาแนวทางของอะฮ์ลิสสุนนะฮ์ที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์อิสลาม

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

- 1.4.1 ได้ทราบถึงความรู้และเข้าใจอะกีดะฮ์อิสลาม
- 1.4.2 ได้ทราบถึงแนวคิดของอูละมาอ์กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์
- 1.4.3 ได้รู้ถึงสำนวนโวหารที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลามในสุเราะฮ์อัลฟุรกอน
- 1.4.4 ได้รู้ถึงรายละเอียดของอะกีดะฮ์อิสลามที่มีอยู่ในสุเราะฮ์อัลฟุรกอน
- 1.4.5 ได้ทราบถึงทัศนะแนวทางการอธิบายอะกีดะฮ์ของอูละมาอ์อิสลาม
- 1.4.6 สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้เพื่อประโยชน์ของสังคมมุสลิม

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่องอะกีดะฮ์อิสลามในสุเราะฮ์อัลฟุรกอน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1.5.1 ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะเรื่องอะกีดะฮ์อิสลามในสุเราะฮ์อัลฟุรกอนเท่านั้น
- 1.5.2 ศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดของอะกีดะฮ์อิสลามจากหนังสือตีฟฮ์ร็อธบายคัมกีร์อัลกุรอานเขียนโดยนักปราชญ์มุสลิม และหนังสือวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่ผู้วิจัยสามารถสืบค้นมาได้
- 1.5.3 ศึกษาสำนวนโวหารของอัลกุรอานในสุเราะฮ์อัลฟุรกอนที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1.6.1 การแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยใช้คัมภีร์อัลกุรอานฉบับแปลเป็นภาษาไทยของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์คัมภีร์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์ปี 1419 ฮิจญ์เราะฮ์

1.6.2 การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอานจะใช้มาตรฐานการอ้างอิงโดยระบุชื่อสุเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ไว้ด้านหลังของทุกตัวบทในเนื้อหา และหากอายะฮ์ใดผู้วิจัยนำมากล่าวเพียงส่วนหนึ่ง ก็จะระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นส่วนหนึ่งของอายะฮ์

1.6.3 การอ้างอิงหะดีษ ผู้วิจัยจะอ้างตัวบทหะดีษและคำแปลพร้อมระบุชื่อผู้รายงาน ปีพิมพ์ เล่มที่ และเลขหน้า หากหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรีฮ์และมุสลิม ผู้วิจัยจะไม่ระบุระดับของหะดีษแต่หากเป็นหะดีษที่บันทึกโดยอิมามอื่น ผู้วิจัยจะระบุระดับของหะดีษ

1.6.4 อดีหรือวาหะของบรรดานักปราชญ์ที่ได้อ้างในงานวิจัย ผู้วิจัยระบุแหล่งที่มาเหมือนกับการอ้างหะดีษ

1.6.5 การกล่าวนามบุคคลในงานวิจัย ผู้วิจัยจะใช้นามที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

1.6.6 การเขียนประวัติของบุคคลต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานวิจัย ผู้วิจัยจะเขียนประวัติมาพอสังเขปเท่านั้น

1.6.7 การอธิบายศัพท์ที่เห็นว่าสำคัญหรือเข้าใจยากที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายไว้ในเชิงอรรถ

1.6.8 ข้อมูลที่ได้จากหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ผู้วิจัยจะอ้างถึงด้วยวิธีการเขียน นามปี โดยมีชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในเครื่องหมายวงเล็บ

1.6.9 การเทียบอักษรภาษาอาหรับและศัพท์ด้านอิสลามศึกษา อ้างอิงจากตารางเทียบพยัญชนะอาหรับ-ไทยของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ปีพุทธศักราช 2546

1.6.10 การปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ ผู้วิจัยอ้างอิงจากตารางเทียบของห้องสมุดแห่งรัฐสภาอเมริกา

1.6.11 การแปลคำราหะนังฮ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยแปลความหมายโดยคงรักษาความหมายของข้อความเดิมเอาไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ดังนี้

1. ﷻ อ่านว่า “สุบหานะฮู วะ ตะอาลา” เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์แปลว่า มหาบริสุทธิ์ และสูงส่งยิ่งแด่พระองค์ เป็นคำที่มุสลิมกล่าวหลังจากกล่าวพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ

2. ﷻ อ่านว่า “ซ็อลลัลลอฮู อะลัยฮิ วะ สัลลัม” เป็นคำภาษาอาหรับมีความหมายว่า ขอความโปรดปรานของอัลลอฮ์และสันติจงมีแก่ท่านเราะฮูล เป็นการขอพรภาวนาที่มุสลิมกล่าวต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงนามของท่าน

3. ﷻ อ่านว่า “เราะฎียัลลอฮู อันฮู” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า พระองค์อัลลอฮ์พึงพอพระทัยต่อเศาะหาบะฮู เป็นพรภาวนาที่มุสลิมกล่าวต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงนามของเศาะหาบะฮู

4. ﷻ อ่านว่า “ อะลัยฮิสสลาม ” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า ขอความสันติจงมีแก่ท่าน ซึ่งเป็นการสรรเสริญและคุอาแก่ท่านนบีอื่นจากนบีอัมมัมมัด

5. (...) ใช้กับอายะฮ์อัลกุรอาน

6. (...) ใช้กับอัลหะดีษ

7. “...” ใช้ในการแปลอัลกุรอานอัลหะดีษและคำพูดของบรรดาอูละมาอ์

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

อะกีดะฮ์ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่จิตใจพึงศรัทธามั่น ส่งผลทำให้จิตใจรู้สึกสงบก่อให้เกิดความมั่นใจอย่างเข้มแข็งปราศจากความกังวลหรือสงสัยกลางแคลงใจใดๆ

อะกีดะฮ์อิสลาม หมายถึง การศรัทธาอย่างแน่วแน่ต่ออัลลอฮ์ ﷻ บรรดามลาอิกะฮ์ คัมภีร์ต่าง ๆ บรรดาเราะฮูล วันสุดท้าย การกำหนดความดี- ความชั่ว และทุกสิ่งทุกประการที่มีหลักฐานเศาะหิหฺ (ถูกต้อง) นำมายืนยันไม่ว่าในเรื่องหลักการศาสนาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้นลับ (อัลหะมียะฮ์) ตลอด จนสิ่งต่าง ๆ ที่เหล่าบรรดาอัสสะลัฟ อัศศอลิหฺ ซึ่งเป็นบรรพชนยุคแรกที่ถูกละหมาด (ของอุมมะฮ์นี้) และรวมถึงการยอมแสดงความจำนนโดยสมบูรณ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ทั้งในคำตัดสิน คำบัญชาและข้อบัญญัติต่าง ๆ และต่อเราะฮูล ﷻ ด้วยการเชื่อฟัง (ฏูอะฮ์) รวมทั้งการปฏิบัติตามแนวทางของท่านอีกด้วย (al-‘Aql ,1998 :11 -12)

สุเราะฮ์ หมายถึง การแบ่งตัวบทอัลกุรอานออกเป็นตอน ๆ กล่าวคือเป็นบทหรือเป็นส่วน โดยแยกจากตัวบทที่อยู่ก่อนหน้าและตามหลังกัน ซึ่งคัมภีร์อัลกุรอานมีทั้งหมด 114 สุเราะฮ์ด้วยกัน แต่ละสุเราะฮ์มีความยาวไม่เท่ากัน สุเราะฮ์ที่ยาวที่สุดมี 286 อายะฮ์และสุเราะฮ์ที่สั้นที่สุดจะมี 4 อายะฮ์ และทั้ง 114 บทได้แบ่งเป็น 30 ภาค(ญุซ) ที่เท่า ๆ กัน

อัลฟุรกอน หมายถึง “เกณฑ์ตัดสิน”หรือ“เครื่องจำแนกแยกแยะ” ซึ่งคัมภีร์อัลกุรอาน ถูกขนานนามว่า อัลฟุรกอน ก็เพราะมันเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินแยกแยะระหว่างความจริงกับความเท็จและอัลฟุรกอนในที่นี้คือชื่อซูเราะฮ์หนึ่งที่ 25 ในจำนวน 144 ซูเราะฮ์ของอัลกุรอานที่ได้ชื่อมาจากคำที่ขึ้นต้นในอายะฮ์แรกของซูเราะฮ์

อายะฮ์ หมายถึง การแบ่งข้อความของอัลกุรอานที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานลงมาแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ข้อความหรือกลุ่มคำส่วนหนึ่งจากคัมภีร์อัลกุรอาน มีทั้งที่เป็นข้อความติดต่อกันและไม่ติดต่อกัน ที่รวมกลมกลืนอยู่ในซูเราะฮ์ของคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งนักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่า คัมภีร์อัลกุรอานมี 6666 อายะฮ์ และบางทัศนะเห็นว่ามี 5738 อายะฮ์

หะดีษ หมายถึง คำพูด การกระทำ ตลอดจนการยอมรับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในการอธิบายขยายความบทบัญญัติศาสนาอิสลามทั้งในเชิงทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ

1.9 วิธีดำเนินการวิจัย

1.9.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสารเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

1.9.2 แหล่งข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 3 แหล่งด้วยกันคือ

1.9.2.1 เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources)

- 1) คัมภีร์อัลกุรอานและอายะฮ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลาม
- 2) หนังสือหะดีษต่าง ๆ ที่ระบุตัวบทหะดีษเกี่ยวกับอะกีดะฮ์อิสลาม

1.9.2.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources)

- 1) หนังสืออธิบายอัลกุรอานที่ขยายความอายะฮ์อัลกุรอานที่มีอยู่ในซูเราะฮ์อัลฟุรกอนหรืออายะฮ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นภาษาอาหรับ มลายูหรือภาษาไทย
- 2) หนังสืออธิบายหะดีษต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์อะกีดะฮ์อิสลามในซูเราะฮ์อัลฟุรกอน

3) หนังสืออะกีดะฮ์ หรือเอกสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์อะกีดะฮ์อิสลามทั้งที่เป็นภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาไทย

1.9.2.3 เอกสารตติยภูมิ (Tertiary Sources)

- 1) หนังสือพจนานุกรมอธิบายศัพท์ภาษาอาหรับ ทั้งที่เป็นภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาไทย

2) หนังสือการใช้ศัพท์เทคนิคต่าง ๆ ในทางวิชาอะกีดะฮ์ เช่น มุอญัม อัลฟาซฮ์ อัลอะกีดะฮ์ เป็นต้น

1.9.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.9.3.1 ศึกษาพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานจากฉบับที่มีความหมายภาษาไทย โดยคัดเลือกส่วนที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์อิสลาม ตามแนวคิดและหลักการอะกีดะฮ์พอสังเขปเป็นขอบเขตในการศึกษาแต่ละเรื่อง

1.9.3.2 ศึกษาอัลหะดีษหรือคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ที่ขยายความหรืออธิบายจากที่บอกไว้ในอัลกุรอานซึ่งท่านนบีจะเป็นผู้ขยายความหรือผู้อธิบายหรือปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวัน การค้นหาหะดีษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะยึดหนังสือหะดีษทั้ง 9 เล่ม ได้แก่ เศาะหีหฺบุคอรีย์ เศาะหีหฺมุสลิม สุนันอบิดาวูด สุนันอัตติรมิซีย์ สุนันอันนะสาอีย์ สุนันอิบนุมาญะฮ์ สุนันอัลดารีมีฮ์ มุวัฏฏะฮ์ของอิมามมาลิก มุสนัดของอิมามอะหมัด

1.9.3.3 ศึกษาตำราหรือหนังสืออ้างอิงที่เขียนโดยอุละมาอ์มุสลิมที่เป็นที่ยอมรับในหมู่อุละมาอ์โดยทั่วไป โดยเฉพาะอุละมาอ์อะฮ์ลิสสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์ที่มตะก้อดคิมูน (อุละมาอ์ที่มีชีวิตอยู่ในช่วง 300 ปีแรกแห่งอิญญเราะฮ์ศักราช) และอุละมาอ์มตะอัคคิรูน (อุละมาอ์ที่มีชีวิตอยู่หลังจาก 300 ปี แห่งอิญญเราะฮ์ศักราช) ตลอดจนอุละมาอ์ปัจจุบันที่อธิบายเรื่องอะกีดะฮ์ตามแนวทางของสะลัฟ

1.9.4 การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อศึกษาอัลกุรอานและอัลหะดีษ แล้วได้แยกหลักฐานดังกล่าวเป็นหมวดหมู่ ตามสาขาอศุลุดดีน หรือตามลำดับอายุที่ได้กล่าวไว้ในสูเราะฮ์ อัลฟุรกอน

1.9.5 การวิเคราะห์

1.9.5.1 วิเคราะห์หรือวิจารณ์สถานภาพของหะดีษ โดยยึดหลักมุสฎะลาหฺหะดีษ⁽¹⁾ ยกเว้นหะดีษในเศาะหีหฺอัลบุคอรีย์และมุสลิม

1.9.5.2 วิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์ ทัศนะอุละมาอ์ที่ได้อธิบายอายะฮ์อัลกุรอาน โดยการเปรียบเทียบระหว่างทัศนะ หากมีหลายทัศนะ ผู้วิจัยจะยึดหลักทฤษฎีของอิมามซาฟิอีย์คือยึดทัศนะที่มีเหตุผลที่สอดคล้องกับนัส (หลักฐานจากอัลกุรอานและหะดีษ) แต่ถ้าหากมีเพียงทัศนะเดียวผู้วิจัยจะพิจารณาความเชี่ยวชาญของอุละมาอ์ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์

(1) คือ วิชาที่ว่าด้วยหลักพื้นฐานและแบบแผนต่าง ๆ ที่จะทำให้ทราบถึงสถานะต่าง ๆ ของสายรายงานและด้วยบท ของหะดีษใน ส่วนที่จะต้องยอมรับหรือปฏิเสธ . (al-Tahhān,1987:15)